

Úvodní slovo

Vážení přátelé,

uplynulý rok přinesl množství zásadních událostí, které ovlivnily dění doma i ve světě. Některé z nich lze označit za inspirativní, jiné bohužel ne. Snad není příliš naivní si přát, aby byly biosférické rezervace pevnými opěrnými body v dnešním turbulentním světě. Alespoň naše biosférická rezervace se o to snaží, mimo jiné i prostřednictvím vzdělávacích a subjektivní a v zahraničí a také realizaci mnoha aktivit, k nimž se ve výronci zpráv věnujeme. Vedle pravidelných činností stojí také za připomenutí i některé významné momenty spojené s fungováním a rozvojem Biosférické rezervace Dolní Morava.

V březnu došlo ke změně ve vedení obecně prospěšné společnosti, kdy se po více než dvou desetiletích ve funkci rozloučil s pozicí ředitel Ing. Jan Vybrál a odešel do penze. Pod jeho vedením se Biosférická rezervace Dolní Morava stala zdrojem inspirace pro řadu zahraničních rezervací, protože v České republice zůstává i po dvaceti letech úspěšné práce spíše přehlédla – jako by stále platilo, že „doma není nikdo prokem“. Ani to je však nikdy neoddrazilo. Právě v době jeho působení vznikly projekty zaměřené například na odstraňování ekologických záležití na Podluzi, zlepšování retence vody v krajině, výsadbu biokoridorů na Pohorlicko, úpravy krajiny v Lednicko-valtickém areálu či revitalizaci Zámeckého rybníka v Lednici. Současně dlouhodobě podporoval publikační aktivitu i vzdělávací programy Biosférické rezervace Dolní Morava, a to jak v České republice, tak v zahraničí.

Významným milníkem loňského roku byl také 5. Světový kongres biosférických rezervací, který se konal od 22. do 26. září 2025 v čínském Hangzhou, a to společně s 37. zasedáním Mezinárodní koordináční rady programu MAB (MAB ICC). Do města se sjelo více než 2 000 účastníků – vědců, politických představitelů, komunitních lídrů, podnikatelů, koordinátorů biosférických rezervací i odborníků na ochranu přírody –, aby společně diskutovali o roli Světové sítě biosférických rezervací v globální agendě biodiverzity a udržitelného rozvoje. Při přijat nových Strategický akční plán Programu MAB pro období 2026–2035. Tento dokument, bude určovat směřování biosférických rezervací v nadcházející dekádě. Přestože šlo o událost zásadního významu pro celý Program MAB, Českou republiku a české biosférické rezervace zde zastupoval pouze jediný delegát – zástupce Dolní Moravy.

Z pohledu naší biosférické rezervace byla důležitá i navazující část kongresu, která byla věnována jedné Mezinárodní koordináční rady - nejvyššího orgánu programu MAB. Ten mimo jiné hodnotí činnost jednotlivých biosférických rezervací a rozhoduje o zachování jejich statusu. Z důvodů ležících mimo nás i mimo Sekretariát MAB v Paříži mohla Rada po více než dvou letech konečně posoudit náš druhou Periodickou hodnotící zprávu, předloženou už v roce 2023. V ní jsme navrhli rozšíření území Biosférické rezervace Dolní Morava a také změnu jejího národního názvu na Dolnomoravský biosférický region. Oba návrhy byly 27. září 2025 v čínském Linfau oficiálně schváleny a Rada zároveň potvrdila, že splňujeme všechny požadavky programu MAB. Obhájili jsme tedy statut biosférické rezervace a můžeme ho používat i následující deset let.

Rok 2025 byl pro naši organizaci opět pestrý a mnohovrstevnatý. Poděkování patří zakladatelům, členům správní a dozorcí rady BR, i všem našim podporovatelům doma i v zahraničí. Bez jejich důvěry a podpory by naše práce prostrádała smysl. Ve spolupráci se zakladateli, obcemi a dalšími partnery chceme i nadále pracovat na optimalizaci využívání zemědělské krajiny jižní Moravy – zejména na obnove stávajících větrolamů a doplňování krajinných prvků, které pomáhají chránit území před vlivy změn klimatu a podporují biodiverzitu.

Biosférická rezervace je koncept navržený přímo pro krajinu, kde se lidská činnost setkává s přírodními procesy. Jejich úkolem je, aby se tyto dva světy střetávaly co nejharmoničtěji – aby spolupracovaly, vzájemně se obohacovaly a nevytvářely porážku, ale jen vítěze. To samozřejmě přináší řadu náročných úkolů. Přesto věřím, že rok 2025 byl pro mědiání řešení těchto výzev i v obtížné společenské situaci nabídnou nové příležitosti a úspěchy.

Petr Čupa
ředitel BR, Lednice, únor 2026

Program Člověk a biosféra (MAB) a biosférické rezervace

V roce 1971 zahájila Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu (UNESCO) mezinárodní program Člověk a biosféra (Man and the Biosphere – MAB). Jeho hlavním cílem je zlepšovat vztah člověka k životnímu prostředí a využívat vědecké poznatky i tradiční zkušenosti k podpoře rozumného a udržitelného hospodaření s přírodními zdroji.

Cíle programu MAB se naplňují nejen v konkrétních územích označovaných jako biosférické rezervace (biosphere reserve), které tvoří Světovou síť biosférických rezervací UNESCO, ale také mimo tato úzeí. Samotný název „rezervace“, převzatý z angličtiny, může vzbuzovat dojem, že jde pouze o ochranu přírody – ta je však jen jednou z funkcí biosférické rezervace. Další úkoly zahrnují vytváření platform pro partnerství pro udržitelné hospodaření, sdílení informací, výzkum a monitoring, vzdělávání či podporu participativního rozhodování. V praxi jde o hledání způsobů, jak pružně, dlouhodobě a udržitelně chránit přírodní i kulturní hodnoty prostřednictvím promyšlených každodenních aktivit. I proto se biosférickým rezervacím někdy říká „živé laboratoře“ nebo „výzkové laboratoře udržitelného hospodaření“.

Biosférické rezervace nejsou „chráněnými územími“, „muzei“ ani „památkami“, přestože chráněná území zahrnuvají také. Jsou to regiony, které poskytují náorně, vědecky podložené a opakovaně příklady pozitivního soužití mezi lidskými aktivitami a ekosystémy. Představují žijoucí území s prosperujícími komunitami, kde se přírodní procesy, místní potřeby a různé formy hospodaření vzájemně doplňují a vytvářejí inovativní řešení.

Protože ochranu přírody a památek zajišťují specializované státní instituce, nejsou biosférické rezervace primárním nástrojem ochrany přírodní a kulturní rozmanitosti. Jejich úkolem je spíše koordinovat různé zájmy na území a využívat je i při tvorbě rozvojových strategií. Díky tomu mají širší a vyváženější zaměření, umožňují větší zapojení místních akterů a fungují spíše jako „agentury udržitelného rozvoje“ než jako čistě ochrannéské organizace.

Každá biosférická rezervace musí splňovat základní kritéria, aby mohla své funkce naplňovat. Patří k nim například dostatečná velikost, přírodní a kulturní rozmanitost či počet obyvatel ochotných podílet se na ochraně a rozvoji území. Všechny biosférické rezervace na světě mají tři hlavní funkce:

- ochranu přírodní a kulturní rozmanitosti,
- sociálně, kulturně a environmentálně udržitelný ekonomický rozvoj,
- podporu výzkumu, monitoringu a vzdělávání.

Území každé biosférické rezervace je rozděleno do tří funkčních zón. Jádrová zóna slouží k ochraně biologické rozmanitosti. Nárazníková zóna jí obklopuje a chrání před vnějšími vlivy; využívá se pro aktivity spojené s ochranou přírody, výzkumem, vzděláváním, rekreací či ekoturistikou. Přechodová zóna, označovaná také jako oblast spolupráce, zahrnuje běžné hospodaření a využívání přírodních zdrojů s důrazem na šetrné postupy – právě zde může filozofie programu MAB přinášet největší praktický dopad.

Každá biosférická rezervace musí mít participativní způsob řízení, který vyžaduje spolupráci různých subjektů – samospráv, obyvatel, státní správy, podnikatelů, ochránců, odborníků a dalších. V České republice funguje tento model na platformě obecně prospěšné společnosti pouze v Biosférické rezervaci Dolní Morava.

Biosférické rezervace nominují národní vlády a mohou splnit stanovená kritéria, vyhlášeje je Mezinárodní koordináční rada programu MAB (MAB ICC). Každá biosférická rezervace zahrnuje území spadající do národních systémů ochrany přírody nebo jinak mezinárodně uznaná území (např. lokality Světového dědictví UNESCO, Ramsarské oblasti, lokality Natura 2000 aj.).

V roce 2025 zahrnovala Světová síť biosférických rezervací 784 území ve 142 zemích. V České republice bylo šest: Krkonoše, Šumava, Křivoklátsko, Třeboňsko, Bílé Karpaty a Dolnomoravský biosférický region.

Dolnomoravský biosférický region nejmladší česká biosférická rezervace

V červenci 2003 vznikla rozšířením původní Biosférické rezervace Pálava (vyhlášené v roce 1986) o Lednicko-valtický areál (LVA) a lužní lesy na soutoku řek Moravy a Dyje. Biosférická rezervace Dolní Morava. O rok později bylo zajištěno její činností svěřeno obecně prospěšné společnosti Biosférické rezervace Dolní Morava, o.p.s., která vznikla za podpory zainteresovaných subjektů rezervace v souladu s Rámčovými stanovami Světové sítě biosférických rezervací. Mezi zakladatele patřily Lesy České republiky, s.p., Ministerstvo životního prostředí ČR, MND, a.s., Český svaz ochránců přírody a Okresní hospodářská komora Břeclav. V roce 2012 se Ministerstvo životního prostředí ČR vzdalo pozice zakladatele i svých pozic ve vedení společnosti z vlastních systémových a organizačních důvodů. Český svaz ochránců přírody (ČSOP) odstoupil z pozice zakladatele bez udání důvodu v roce 2022, ale pokračuje ve spolupráci na místní úrovni prostřednictvím svého zástupce z ČSOP Břeclav.

Jsme jedinou biosférickou rezervací v České republice, kterou řídí nezisková nevládní organizace, v jejížž orgánech jsou zastoupeni zástupci podnikatelských subjektů, státní správy, obcí, profesních organizací a neziskových organizací působících na území rezervace. Tento model koordinace rezervace byl v roce 2014 uznaný jako příklad pro Světovou síť biosférických rezervací. Jako model správy biosférické rezervace je v našich podmínkách unikátní, protože dosud je řízení českých biosférických rezervací vždy spojeno s výkonem státní správy některého z orgánů ochrany přírody, jako jsou chráněné krajinné oblasti nebo národní parky.

V rámci druhého Periodického hodnocení Biosférické rezervace Dolní Morava, bylo po dohodě s obecní a subjekty podléajícími se na správě biosférické rezervace navrženo další rozšíření a změna názvu, která byla inspirována pojmenováním biosférických rezervací v zahraničí. Tyto změny byly schváleny Mezinárodní koordináční radou Programu MAB (ICC MAB) v roce 2025. Rozloha se tak zvýšila z 349 na 556 km2. Území nyní zahrnuje celé Společnosti obcí Mikulovsko, větší-nou území svazku obcí Lednicko-valtický areál a jižní část Regionu Podluzí.

Schválena byla i změna jména na Dolnomoravský biosférický region (dále jen BR), protože slovo rezervace v původním názvu nesprávně naznačovalo zaměření výhradně na ochranu přírody. Ze stejného důvodu se jako biosférický region označují biosférické rezervace například v Kanadě.

Dolnomoravský biosférický region, o.p.s. poskytuje následující služby:

- organizační, institucionální, věcné a personální zajištění činnosti Dolnomoravského biosférického regionu jako biosférické rezervace, jež je součástí Světové sítě biosférických rezervací UNESCO,
- úcast na aktivitách týkajících se BR, včetně koordinace těchto aktivit mezi orgány státní správy, orgány zájmové a územní samosprávy, zájmovými sdruženími, výchovnými a vědeckými institucemi, podnikatelskými subjekty, veřejností a dalšími subjekty,
- úcast na zprostředkování a poskytování poradenských, finančních a koordinačních služeb týkajících se BR a jeho rozvoje v souladu s pravidly UNESCO o Světové síti biosférických rezervací,
- zajišťování vzniku, rozvoje a průběžného doplňování otevřené informační databáze o BR a o vědecích, podnikatelských a rozvojových aktivitách souvisejících s územím nebo existenci BR,
- úcast na vydávání publikací a sborníků, včetně publikací informáčních a metodických, tištěných, elektronických, filmových a multimediálních a jejich prezentací, šíření a prodeji,
- úcast na výchově a vzdělávání v duchu zásad udržitelného způsobu života, a zejména ochrany přírody a krajiny a racionálního hospodaření s přírodními zdroji,
- zajišťování činností informační kanceláře pro veřejnost,
- úcast na pořádání a organizování vědeckých konferencí, besed a školení a výstav týkajících se BR,
- zřizování a správa demonstračních objektů,
- zajišťování mezinárodní spolupráce ve věcech týkajících se BR a Světové sítě biosférických rezervací,
- podpora a prosazování aktivit směřujících k hospodářskému a demografickému rozvoji BR a regionu,
- zajišťování zprostředkovatelských a mediálních služeb při sporech a konfliktech souvisejících s existencí a činností BR.

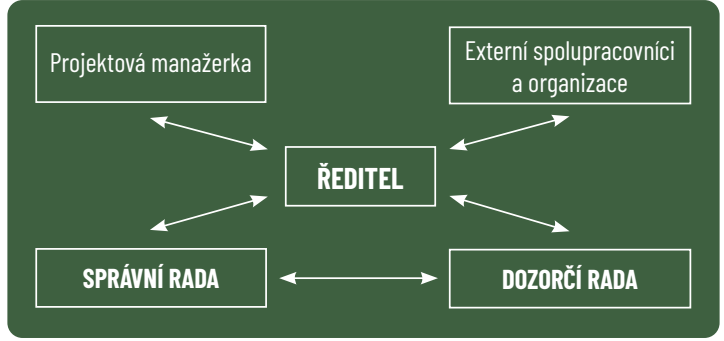
Společnost poskytuje obecně prospěšné služby za stejných podmínek k podpoře všech subjektů a činností, jejichž cílem je rozvoj území BR v souladu s podmínkami a pravidly Programu MAB.

Všechny činnosti prováděné v roce 2025 byly v souladu s ročním plánem OPS, Management plánem Biosférické rezervace Dolní Morava 2021–2025 a v souladu s podmínkami Programu MAB.

ORGANIZAČNÍ STRUKTURA SPOLEČNOSTI

Sídlo: Zámecké nám. 69, 691 44 Lednice; Identifikační číslo: 269 38171

Právní forma: Obecně prospěšná společnost

Orgány společnosti jsou správní rada, dozorcí rada a ředitel. Složení orgánů je založeno na co nejširší participaci všech dotčených subjektů v biosférické rezervaci. Statutárním zástupcem společnosti je ředitel.

Složení orgánů Dolnomoravského biosférického regionu, o.p.s., v roce 2025:

Správní rada:
Správní rada byla v roce 2025 osmičlenným fidicím orgánem biosférické rezervace, v němž kromě zástupců zakladatelů rozhodují i tři zástupci obcí regionů, na jejichž území se BR nachází, zástupcem agrární komory a zástupce Mendelovy univerzity v Brně, která zároveň působí jako hlavní vědecký poradní subjekt BR.

Libor Kabát, předseda	Dobrovolný svazek obcí Lednicko-valtický areál
Miroslav Svoboda, 1. místopředseda	Lesy České republiky, s.p.
Petr Maďera, 2. místopředseda	Mendelova univerzita v Brně
František Fabčivc	Dobrovolný svazek obcí Břeclav
Ladislav Straka	Dobrovolný svazek obcí Podluzí
Antonín Homola	Okresní agrární komora Břeclav
Pavel Kotáček	MND, a.s.
Roman Studénka	Svazek obcí Mikulovsko

Stálým hostem správní rady je od roku 2022 pan Libor Opluštil, předseda Základní organizace ČSOP Břeclav.

Dozorčí rada:
Dozorčí rada byla v roce 2025 pětičlenným kontrolním orgánem společnosti. Její členy tvoří zástupci zakladatelů, společný zástupce obcí tří regionů, na jejichž území se BR nachází, a zástupce Mendelovy univerzity.

Milan Vojta předseda	společný zástupce regionů Podluzí, Mikulovsko a Lednicko-valtický areál
Jana Hamšířmířová	MND, a.s.
Miroslav Volářik	Okresní hospodářská komora Břeclav
Libor Strakov	Lesy České republiky, s.p.
Alena Salasová	Mendelova univerzita v Brně

V průběhu roku se správní rada sešla třikrát a dozorcí rada jednou. V roce 2025 zaměstnávala obecně prospěšná společnost dva zaměstnance na plný úvazek.

VÝZNAMNÉ AKTIVITY V ROCE 2025

V roce 2025 byly aktivity zaměřeny na práci s veřejností, zejména prostřednictvím společnosti Modelový les Česká republika. Byl dokončen proces druhého Periodického hodnocení BR Dolní Morava, a schválený navržene a regionálně odhlasované změny týkající se rozšíření území biosférické rezervace a úpravy i jejího názvu. Byl zahájen projekt Revitalizace vodních ekosystémů Lanžhot a pokračoval projekt Optimalizace využívání zemědělské krajiny na jižní Moravě – Obnova větrolamů na Mikulovsku, který dále probíhal v spolupráci s Lesy ČR na zlepšování stavu zemědělské krajiny. Její monitoring je obecně nedostatečný. Současně jsme se zapojili do mezinárodního projektu Dalia. Významnou část našich aktivit tvořila také práce se studenty a různými zájmovými skupinami. V rámci výkonu funkce site manažera i Lednicko-valtického areálu, památky zapsané na Seznamu světového dědictví UNESCO, se podařilo úspěšně dokončit aktualizaci Management plánu LVA. Významné byly aktivity realizované v rámci iniciativy Modelový les, které byly tematicky zaměřeny na seznámení veřejnosti s funkcemi lesa a rolí člověka při jejich managementu. Spolupráce s řadou partnerů v České republice i v zahraničí se v průběhu roku dále rozšířila a vyvrcholila účastí na 5. Světovém kongresu biosférických rezervací.

Mezinárodní projekt Revitalizace vodních ekosystémů u Lanžhot

Vední rada Lanžhot se obrátila na pracovníky BR s žádostí o spolupráci při přípravě realizace projektu revitalizace vodních ekosystémů u Lanžhotu. Po konzultaci s pracovníky Mendelovy univerzity byl vytvápen jako možný zdroj financí Program Švýcarsko-České spolupráce, jehož prioritami jsou podpora biodiverzity a udržitelné turistiky. Hlavním řešitelem projektu je město Lanžhot a partnery pak Mendelova univerzita, BR, český zemědělský univerzita, Český spolek pro agrolesnictví, Agroscope / Švýcarský agrolesnický spolek a švýcarská BR Engjadinia Val Müstair. Projekt je zaměřen na obnovu historických vodních prvků v nívě řeky Jivkovy na území obce Lanžhot. Součástí revitalizace budou mimo jiné břehové linie a navazující remíza a větrolamy, které zvýší rozmanitost okolí zemědělské krajiny. Cílem realizace je stabilizovat povrchovou i podpovrchovou vodu v území a vytvořit nové biotopy pro ohrožené druhy organismů, navazující na nedaleké nadnárodní biocentrum Evropský významnou lokalitu Soutok - Podluzí, součást NATURA 2000. V rámci projektu vznikne také jednoduché venkovní návštěvníce centrum určené k informování veřejnosti. Plánovan je také dlouhodobý monitoring, návrh managementu původních druhů, podpora diverzity zemědělské krajiny a posílení protipovodňové ochrany díky zvýšení retenční schopnosti území. Významná je rovněž spolupráce se dvěma švýcarskými partnery, zaměřená na přenos know-how v oblasti defragmentace krajiny a práce s veřejností. Celkové náklady projektu dosahují 92 900 000,- Kč včetně 10% spoluúčasti partnerů projektu. Doba realizace projektu by měla být 3 roky.

Výkon funkce Site-manažera Lednicko-valtického areálu

Aktivite site manažera (koordinátora) Lednicko-valtického areálu (SM LVA) vycházejí ze závazku České republiky zajišťovat ochranu, správu a udržitelný rozvoj tohoto území při zachování jeho mimořádných univerzálních hodnot. Na základě mandátu Mezioborové pracovní skupiny pro LVA (MOPS) zajišťoval BR od roku 2007 koordinaci aktivit v území a fungovala také jako platforma pro mezioborovou výměnu odborných informací. Činnost MOPS byla na základě usnesení vlády ČR v polovině roku 2022 ukončena a bylo rozhodnuto o řízení Rady památky světového dědictví pro LVA (Rada LVA). Jihomoravský kraj projevil zájem tuto radu věst a zástupcem BR bylo nabídnuto místo stálého hosta. V roce 2025 se podařilo dojednat s Ministerstvem kultury podpoře projektu Aktualizace Management plánu LVA na období 2025–2029. Po projednání a schválení Radou bude aktualizovánv MP LVA zaslán k využití všem obcím LVA a orgánům státní správy. V rámci výkonu funkce SM LVA a také investora projektu Revitalizace zámeckého rybníka – LVA – památka UNESCO, byla také předána stavební dokumentace na Národní památkový ústav v Kroměříži.

Projekt optimalizace využívání zemědělské krajiny na jižní Moravě – Obnova větrolamů na Mikulovsku
V rámci spolupráce s Lesy České republiky se BR zaměřil na zemědělskou krajinu v okolí Mikulova, která je dlouhodobě zatížena větrnou erozí. Většina zdejších větrolamů byla vysazena v 50. a 60. letech minulého století a dnes se nachází na hranici své životnosti i funkční účinnosti. Pracovníci BR proto během roku ve spolupráci se zástupci Lesního závodu Židlochovice zjišťovali technické a finanční podmínky, které by bylo možné využít pro jejich obnovu a revitalizaci. Ukázalo se však, že jeden z největších problémů

stojích v cestě, je nedostatečná finanční podpora ze strany státu dotčeným subjektům a specifický výklad veřejné podpory ve vztahu k veřejným prostředkům, který znemožňuje obcím a podnikatelským subjektům čerpat finance, protože podle metodiky MŽP jsou větrolamy zakládány za účelem zisku a podporu jejich obnovy z OPZ by byl narušen ekosysty trh se dřevem. Skutečností ale je, že větrolamy jsou finančně problematické a jedná se o veřejnou službu a ne podnikatelský záměr. Proto byla poznornost BR v roce 2025 zaměřena zejména na problematiku veřejné podpory pro obnovu větrolamů, které jsou podle zákona č. 289/1995 Sb. o lesích dazeny do kategorie lesů zvláštního určení, a to jako lesy se zvýšenou funkcí půdoochrannou, vodoochranou, klimatickou nebo krajinotvornou. S obci Pásohlavky pak byla dohodnuta spolupráce na hledání výkladu veřejné podpory při obnově větrolamů a dalších krajinných prvků s využitím jejich aktuálních zkušeností.

Účast na projektu Dalia

Podle Management plánu povodí Dunaje nesplňuje většina vodních toků v této oblasti kritéria dobrého chemického stavu. Mezinárodní projekt DALIA (Danube Region Water Lighthouse Action), financovaný z programu Horizon Europe, sdružuje 22 odborných institucí z osmi členskými i přidružených zemí EU s cílem podpořit efektivní správu toků složitěho a citlivého ekosystému. Projekt vytváří integrovaný nástroj pro naplňování rámcové směrnice EU o vodě a přispívá k obnově sladkovodních a přechodových ekosystémů. Jednou z osmi pilotních oblastí je i Dolnomoravský biosférický region. Účast projektu v této lokalitě je hledat řešení problémů způsobených umělým přehrázením toku Dyje na několika místech. Tato úprava vede k nedostatku vody, fragmentaci původní vegetace lužních lesů a negativně ovlivňuje hydrologické poměry v území. Mezi realizované aktivity během roku patřilo zorganizování workshopu po dohodě s vedením města Lanžhot – na téma vodoohospodářských simulací, rozvoje odborných odborníků z Výzkumného ústavu vodoohospodářského. Zúčastnili se jí zástupci obcí na Podluzi, LČR, Povodí Moravy AOPK a vědci, kteří se měli možnost seznámit s predikcemi a modely dopadů klimatických změn na lužní ekosystémy. Díky hydrologickým matematickým modelům mohli odborníci podpořit optimální vodní režim nejen pro lužní lesy v povodí Dyje, ale i pro další podobné ekosystémy v evropském měřítku.

Modelový les ČR

Mezinárodní síť modelových lesů (International Model Forest Network – IMFN), založená v Kanadě v roce 1982, sdružuje modely z celého světa, kteří se věnují udržitelnému hospodaření v lesích a krajině. Jejím cílem je podporovat participativní přístup k využívání přírodních zdrojů i vytvářet prostor pro sdílení zkušeností i poznání mezinárodní spolupráce. Dolnomoravský biosférický region stál u vzniku společnosti Modelový les Česká republika (ML ČR), která byla založena v roce 2017. Kromě BR jsou jejími členy také Lesnický park Křivoklátsko, Lesnický park Bezděz, Lesnický park Podkomorské lesy a Lesnický park Masarykův les Krtiny. ML ČR funguje jako neutrální platforma podporující podněty o udržitelném hospodaření s přírodními zdroji a rozvoj participativního přístupu k péči o krajinu. Činností v rámci iniciativy Modelový les také zahrnuvají aktivity zaměřené na lesnickou pedagogiku a terénní exkurze pro školní mládež, jejichž nosným tématem bylo udržitelné hospodaření v krajině, výstava Funkce lesa a online vzdělávání široké veřejnosti, formou krátkých příspěvků o jednotlivých funkcích lesa. Největší akcí roku byla Lesní stezka- aktivita určená především pro rodiny s dětmi, kterou organizuje BR za podpory MZe, LČR a Mendelovy univerzity. Ustálenila se v Lesnickém parku Podkomorské lesy a zúčastnilo se jí 1115 účastníků.

Participace v PEFC ČR
Program pro schvalování lesnických certifikačních systémů (PEFC – Programme for the Endorsement of Forest Certification Schemes) patří mezi nejvýznamnější mezinárodní nástroje pro hodnocení udržitelného hospodaření v lesích. Česká republika je jednou z jedenácti zakládajících členů, které se v roce 1999 podílely na vytvoření Rady PEFC. Tato nezavislá a nezisková organizace se sídlem v Ženevě poskytuje rámec pro tvorbu a vzájemné uznávání národních certifikačních systémů. BR je členem PEFC ČR od roku 2012. PEFC ČR spravuje český systém certifikace lesů a sdružuje zástupce lesního hospodářství, dřevozpracujícího průmyslu, vzdělávacích a výzkumných institucí, odbornových organizací, ekologických iniciativ, státní správy i dalších zájmových skupin. Zapojením do PEFC podporuje BR principy udržitelného lesního hospodaření a přispívá k jejich šíření. Také v roce 2025 působil BR ve strukturách PEFC ČR prostřednictvím ing. Jana Vybrála, spolupracovníka OPS, který reprezentuje BR v komoře Ostatní zájmové skupiny.

Culture for updating the LVA Management Plan 2025–2028. After approval, the updated plan was distributed to all LVA municipalities and state authorities. As part of the site manager role and as an investor in the Castle Pond Revitalization Project, construction documentation was submitted to the National Heritage Institute in Kromeriz as the concluding stage of the project.

Renewal of Windbreaks in the Mikulov Area
BR focused on the agricultural landscape around Mikulov, which suffers from long term wind erosion. Most windbreaks were planted in the 1950s and 1860s and are now at the end of their lifespan and functional effectiveness. BR staff, together with Forests of the CR, examined technical and financial options for their renewal. A major obstacle is insufficient state financial support and a specific interpretation of public aid rules, which prevents municipalities and businesses from receiving funding because windbreaks are formally considered "graft oriented forests". In reality, windbreaks are financially loss making and represent a public service, not a commercial activity. BR therefore focused on clarifying public aid rules for windbreak renewal, which fall under "forests of special purpose" according to Czech law. Cooperation with the municipality of Pásohlavky was established to explore interpretations of public aid based on their recent experience.

Participation in the DALIA Project
According to the Danube River Basin Management Plan, most watercourses in the region fail to meet good chemical status criteria. The international project DALIA (Danube Region Water Lighthouse Action), funded by the Horizon Europe program, brings together 22 professional institutions from eight EU members and associated countries to support effective management of this complex and sensitive ecosystem. The project creates an integrated tool for fulfilling the EU Water Framework Directive and contributes to the restoration of freshwater and transitional ecosystems. One of the eight pilot areas is the Lower Morava Biosphere Region. The project in this location aims to seek solutions to problems caused by artificial damming of the Dyje River at several points in the past, which led to water shortages, fragmentation of the original vegetation of floodplain forests, and negatively affected hydrological conditions in the area. Among the activities carried out during the year was the organization of a workshop, after agreement with representatives of the town of Lanžhot, on the topic of water management simulations prepared by experts from the Water Research Institute. It was attended by representatives of municipalities in the Podluzi region, Forests of the CR, the Morava River Basin Authority, Agency for Nature Conservation and scientists, who had the opportunity to become acquainted with predictions and models of the impacts of climate change on floodplain ecosystems. Thanks to hydrological mathematical models, experts can recommend the optimal water regime not only for floodplain forests in the Dyje River basin, but also for other similar ecosystems on a European scale.

Model Forest Czech Republic
The International Model Forest Network (IMFN), founded in Canada in 1982, brings together partners from around the world who are engaged in sustainable forest and landscape management. It aims to support a participatory approach to the use of natural resources and to create space for sharing experience and strengthening international cooperation. The Lower Morava Biosphere Region was involved in the establishment of the Model Forest Czech Republic (MF CR), which was founded in 2017. In addition to the BR, its members include the Křivoklátsko Forestry Park, the Bezděz Forestry Park, the Podkomorské lesy Forestry Park and the Masaryk Forest Krtiny Forestry Park. MF CR functions as a neutral platform supporting awareness of sustainable natural resource management and the development of a participatory approach to landscape care. Activities within the Model Forest initiative also included forest pedagogy and field excursions for schoolchildren, whose main theme was sustainable landscape management; the exhibition "Forest Functions"; and online education for the general public in the form of short contributions about individual forest functions. The largest event of the year was the Forest Trail, an activity intended primarily for families with children, organized by the BR with the support of the Ministry of Agriculture, Forests of the CR and Mendel University. It took place in the Podkomorské lesy Forestry Park and was attended by 1115 participants.

Participation in PEFC Czech Republic
The Program for the Endorsement of Forest Certification Schemes (PEFC) is one of the most important international tools for assessing sustainable forest management. The Czech Republic is one of the eleven founding countries that participated in the creation of the PEFC Council in 1989. This independent and non-profit organization based in Geneva provides a framework for the creation and mutual recognition of national certification systems. The BR has been a member of PEFC CR since 2012. PEFC CR manages the Czech forest certification system and brings together representatives of forestry, the wood processing industry, educational and research institutions, trade unions, environmental initiatives, state administration and other interest groups. By participating in PEFC, the BR supports the principles of sustainable forest management and contributes to their dissemination. In 2025, the BR was represented in the structures of PEFC CR by Jan Vybrál, a collaborator of the BR, who represents the BR in the chamber "Other Interest Groups".

Výroční zpráva

Dolnomoravský biosférický region

Annual report

Lower Morava Biosphere Region

Dear friends,
The past year brought several major events that influenced developments both at home and abroad. Some of them may be described as inspiring; others, unfortunately, not. It may not be too naive to hope that biosphere reserves can serve as stable points of support in today's turbulent world. At least our biosphere reserve strives to do so, among other things through cooperation with individuals and institutions in the Czech Republic and abroad, and through the implementation of many activities to which we return in this annual report. In addition to regular activities, it is also worth recalling several important moments connected with the functioning and development of the Lower Morava Biosphere Reserve.

In March, there was a change in the leadership of the public benefit organization, when, after more than two decades in office, Jan Vybrál stepped down from the position of director and retired. Under his leadership, the Lower Morava Biosphere Reserve became a source of inspiration for many foreign reserves, because in the Czech Republic it remains, even after twenty years of successful work, rather overlooked, as if the saying "no one is a prophet in his own land" still applied. Yet this never discouraged him. It was during his tenure that projects were created focusing, for example, on removing ecological burdens in the Podluzi region, improving water retention in the landscape, planting bio-corridors in the Pohorlice area, landscape modifications in the Lednice-Valtice Cultural Landscape, or the revitalization of the Castle Pond in Lednice. At the same time, he has long supported the publishing activities and educational programs of the Lower Morava Biosphere Reserve, both in the Czech Republic and abroad.

A major milestone of last year was also the 5th World Congress of Biosphere Reserves, held from 22 to 26 September 2025 in Hangzhou, China, together with the 37th session of the International Coordinating Council of the MAB Programme (MAB ICC). More than 2,000 participants, scientists, political representatives, community leaders, entrepreneurs, biosphere reserve coordinators and nature conservation experts, gathered to discuss the role of the World Network of Biosphere Reserves in the global biodiversity and sustainable development agenda. A new Strategic Action Plan of the MAB Programme for 2026–2035 was adopted. This document will determine the direction of biosphere reserves in the coming decade. Despite the event's importance for the entire MAB Programme, the Czech Republic and its biosphere reserves were represented by only a single delegate, the representative of Lower Morava.

From the perspective of our biosphere reserve, the follow-up part of the congress was also important, dedicated to the meeting of the International Coordinating Council, the highest body of the MAB Programme. Among other things, it evaluates the activities of individual biosphere reserves and decides on the continuation of their status. For reasons beyond our control and beyond the control of the MAB Secretariat in Paris, the Council was finally able, for more than two years, to assess our second Periodic

